

Oleksandr Chaplygin, Candidate of Economic Sciences

State Tax University

Irpin, Ukraine

Mariana Chaplygina, Lecturer

Irpin Professional College of Economics and Law

Irpin, Ukraine

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-447-4-18>

TAX INCENTIVES FOR ENERGY-EFFICIENT PROJECTS AS A PART OF STATE FINANCIAL POLICY

ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ ДЛЯ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ПРОЕКТІВ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Україна, як і інші країни світу, стикається з викликами забезпечення енергетичної безпеки в контексті стимулювання сталого розвитку. Податкова політика є одним із ключових інструментів, які можуть використовуватися для сприяння розвитку енергоефективності як важливої складової сталого розвитку. Податкові заходи є досить ефективним інструментом стимулювання підприємств та громадян до впровадження енергоефективних технологій та практик. Використання податкових інструментів для стимулювання енергоефективності є поширеною практикою в інноваційно розвинених країнах. Тому податкове стимулювання має стати ключовою складовою національної стратегії інвестиційної політики, оскільки такий підхід може забезпечити не тільки економічний ефект на стадіях виробництва та споживання, але й зумовлює зменшення енергозалежності нашої країни, що в сьогоденні умовах є вкрай важливим з позицій енергетичної безпеки.

Податки є важливою складовою механізму розподілу та перерозподілу частини вартості валового внутрішнього продукту на загальнодержавному та місцевому рівнях. Даний перерозподіл згладжує дисбаланс ринкового саморегулювання, створює додаткові стимули для підвищення ділової та інвестиційної активності, збільшення доходів населення та зростання макроекономічних

показників, що характеризують кількісний та якісний ступінь економічного розвитку держави.

Основним питанням при наданні податкових пільг є питання адекватності заходів пільгового оподаткування реальному стану підприємств для досягнення відповідних соціальних і розподільних завдань. Податкові пільги часто виявляються недостатньо адресними, а також ускладнюють податкове адміністрування та виконання вимог податкового законодавства. Також, на думку окремих вчених [4, с. 128], податкові пільги не коригують «провали ринку», а, навпаки, посилюють такі провали через свою неефективність. Це можна пояснити тим, що при прийнятті рішення про надання податкових пільг не враховуються непрямі негативні соціально-економічні ефекти.

По суті, надання податкових пільг стимулює бізнес до зайняття тим видом діяльності, яким би за відсутності таких пільг займатися було б економічно недоцільно. Іншими словами, прибуток від зайняття даним видом діяльності забезпечується не ринком, а державою через надання податкових пільг. При цьому податкові стимули не є прямим фінансуванням, а лише знижують податкові зобов'язання інвесторів, виробників та споживачів. Варто відзначити, що, оскільки, інвестори, виробники та споживачі мають різний ступінь податкових зобов'язань, можливо, що не всі зможуть повністю використовувати ці податкові стимули. Якщо податкові зобов'язання є недостатніми для використання всіх податкових стимулів, ефективність стимулювання, як інструменту заохочення інвестицій в енергоефективні проекти, знижується. Це є причиною поєднання податкових стимулів з іншими видами стимулювання.

Основними інструментами податкового стимулювання енергоефективних інвестицій є: інвестиційні податкові пільги, податковий кредит на наукові розробки, податки на традиційні види палива, прискорена амортизація, зниження ставки ПДВ, податкові канікули, зниження ставки податку на майно, виробничий податковий кредит, зниження ставки податку з продажу.

Проаналізувавши схеми підтримки енергоефективності в європейських країнах, потрібно відзначити, що в більшості країн податкові пільги є обов'язковим компонентом, що використовується в поєднанні з іншими видами стимулювання [5].

Таким чином, податкові пільги є досить ефективним і поширеним інструментом стимулювання інвестицій в підвищення

рівня енергоефективності підприємства в більшості європейських країн. Враховуючи проблеми енергетичної інфраструктури України та необхідність її відновлення у післявоєнний період, а також гостру потребу в забезпеченні привабливого інвестиційного середовища та дотримання Зеленого курсу політики розвитку Європи розробка податкових пільг, націлених на стимулювання енергоефективних інвестицій має здійснюватися вже на поточному етапі.

Література:

1. Copenhagen Economics. URL: <http://www.copenhageneconomics.com/Website/Publications.aspx>
2. Directive 2022/31/EU of the European Parliament and of the Council. URL: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:153:013:0035:EN:PDF>
3. Global Energy Statistical Yearbook 2023. URL: <https://yearbook.enerdata.net/total-energy/world-energy-intensity-gdp-data.html>
4. Joseph E. Stiglitz Principal and Agent. URL: <https://www0.gsb.columbia.edu/faculty/jstiglitz/download/papers/PrincipalandAgent.pdf>
5. UNECE Statistical Database. URL: http://w3.unece.org/PXWeb2015/pXweb/en/STAT/STAT__10CountryOverviews/?rxid=f3849508-eb5b-4755-bcc6-969b9fc538c1
6. World Bank. URL: <http://data.worldbank.org/country/ukraine>
7. Мединська Т.В., Черевата Р.Ю. Податкове стимулювання розвитку R&D в Україні та Польщі. *Суспільні трансформації і безпека: людина, держава, соціум* : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції Львів: Львівський інститут МАУП. Львів : Львів. МАУП, 2022. С. 84–88.
8. Проект USAID «Муніципальна енергетична реформа в Україні». URL: <https://decentralization.gov.ua/energoeffect/enerhomenedzhment?page=2>